

21.3.2017

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO (MANE)

Aika: Tiistai 21.3.2017, klo 10.00–12.00
Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, sali 505, Helsinki

Paikalla:

Jäsenet/varajäsenet:

Kimmo Tiilikainen, pj.
Mia Aitokari
Ann-Sofi Backgren
Riitta Bagge
Tiina Eklund
Riitta Huhtala
Susanna Kallama
Rikard Korkman
Kaisa-Leena Lintilä
Sirkku Manninen
Hanna Mattila
Toivo Muilu
Marko Mäki-Hakola
Risto Matti Niemi
Håkan Nystrand
Asko Peltola
Reijo Petrell
Marko Pukkinen
Carolina Siermo
Marjo Riitta Tervonen
Taina Vesanto
Anne-Mari Välikangas
Taina Väre
Maria Wakeham-Hartonen
Jyrki Wallin
Markus Österlund

Sihteeristö:

Antonia Husberg, siht.
Hanna-Mari Kuhmonen
Juha Rutanen
Christell Åström, pääsiht.

1. Kokouksen avaus

Varapuheenjohtaja Taina Vesanto avasi kokouksen klo 10:13.

2. Edellisen kokouksen 20.12.2016 pöytäkirjan hyväksyminen

Päätös: Pöytäkirja 3/2016 hyväksyttiin.

3. Valinnanvapaus sote-uudistuksessa

Lääkintöneuvos Tuija Kumpulainen, sosiaali- ja terveysministeriöstä, antoi neuvostolle tilannekatsauksen valinnanvapauteen liittyvistä kysymyksistä sote-uudistuksessa asiakkaan, järjestäjän ja tuottajan näkökulmasta. Kumpulainen totesi, että maakuntakierroksella esiin

nousevat, erilaiset näkökulmat ovat hyödyksi uudistuksen valmistelulle. Lausuntokierroksella olevan valinnanvapauslain luonnokseen tulee muutoksia, kuten kirjoitettu lausuntopyyntöön. Valinnanvapaus on sote- ja maakuntauudistuksessa keskeinen teema, jonka puitteissa on tehty paljon töitä. Valinnanvapautta käytetään jo tänä päivänä etenkin kun kulkuyhteydet, pendelöinti ja arjen sujuvoittaminen niin vaatii. Valinnanvapauden keskiössä on ne ihmiset, jotka käyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluita. Kumpulainen totesi, että keskusteluissa maakuntatasolla painottuu kuitenkin vaikeimmat sote-tapaukset (vaikeat vammautumiset, dementia, lastensuojelu ym.), jotka rajoittuvat kymmeneen prosenttiin väestöstä ja jotka ovat valinnanvapauden ulkopuolella. Työkäisen väestön avopalveluiden järjestäminen on vaarallisen vähän esillä, Kumpulainen kommentoi.

[Puheenjohtajuus vaihtui].

Asukas tulee jatkossa tekemään kaksi valintaa - sote-keskuksen (terveyskeskuksen) ja suunhoidon keskuksen valinnat. Kiireellisessä avun tarpeessa tullaan tarvetta, tavoitteen mukaan, kartoittamaan nettilomakkeen kautta, joka ohjaa asiakasta eteenpäin.

Henkilökohtaisesta budjetista Kumpulainen korosti, että tämä ei ole tarkoitettu kaikille asiakkaille, vaan henkilöille, jotka tarvitsevat enemmän palveluja ja erilaisia palveluja. Osa tulee saamaan viranomaistukea oman henkilökohtaisen budjetin hallinnoimisessa.

Ehdotuksen mukaan kaikki muut tahot voivat tuottaa sote-palveluja tulevaisuudessa, paitsi kunnat. Palveluntuottaja tulee täyttää palveluntuottajalakiin kirjoitetut perusvaatimukset. Tämän lisäksi maakunta voivat edellyttää omia vaatimuksia. On maakuntien järjestämisvastuulla miettiä, mikä on oman alueen eri palvelutarpeet (esim. päivystys iltaisin).

Kumpulainen korosti maakunnan järjestämistehtävän kokonaisuuden tärkeyttä. Maakunnalla on tulevaisuudessa vastuu tehdä määrätykset ja sopimukset. Maakuntien on pystyttävä järjestämään asia järkevästi, Kumpulainen totesi.

Kumpulainen huomautti, että tuottajan tulee noudattaa liikelaitoksessa tehtyä asiakassuunnitelmaa. Kumpulainen nosti myös esille huolen siitä, että suuret yhtiöt tulevat poimimaan rusinat pullasta maakuntakeskuksissa ja jättävät maaseudun palveluiden tuottamisen maakuntayhtiölle. Käypä hoito -kontrolleista pitänee kirjoittaa myös lakiin.

Kumpulainen kertoi, että STM valmistelee sote-palveluiden järjestämisen käsikirjaa maakunnille. ”Reseptiohjeessa” nostetaan esille kaikki ne asiat, jotka tulee valmistaa sote-palveluiden järjestämisessä. Käsikirja valmistuu kevään 2017 aikana. Kumpulainen nosti esille Pirkanmaan, Oulun (Pohjois-Pohjanmaan), Keski-Suomen, Kuopion (Pohjois-Savon) esimerkkeinä siitä, missä sote-palveluiden järjestämistä työstetään ja kehitetään aktiivisesti.

Tutkija Mari Kattilakoski, Karjalan tutkimuslaitoksesta, Itä-Suomen yliopistosta, esitti kommenttipuheenvuoron ”Valinnanvapaus maaseudun asukkaan näkökulmasta”. Kattilakoski korosti valinnanvapauden valmistelua maaseutu huomioiden. Valinnanvapaus edellyttää tällä hetkellä toimivia palvelumarkkinoita, mitä maaseutualueilla ei aina ole. Kattilakoski korosti harvaan asuttujen alueiden näkökulmaa, joissa välimatkat ovat pitkät eikä markkinoita ole. Valinnanvapaus tulisi toteuttaa myös saatavuuden ja savutettavuuden näkökulmasta ja lähipalveluperiaatteiden toteutumisen kautta, Kattilakoski painotti.

Kattilakoski alleviivasi, että maaseutuvaikutusten arviointia ei ole tehty sote-uudistuksessa, vaikka uudistusta on arvioitu monella eri tavalla.

Kattilakoski nosti esille kysymyksen siitä, mitä tapahtuu niille paikallisille ratkaisuille, jotka on kehitetty maaseutualueilla, joilla on pystytty vastaamaan maaseudun palvelutarpeisiin. Kattilakoski nosti esille Juvan kunnan esimerkin, jossa palveluja on karsittu.

Puheenjohtaja avasi keskustelun ja totesi, että neuvosto ei pyri asiassa antamaan yhteistä kantaa. Tärkeää on, että kukin järjestö nostaa maaseudun kannalta tärkeitä näkökulmia esille omissa lausunnoissaan, puheenjohtaja muistutti.

Keskustelussa nostettiin esille maaseudun yrittäjien näkökulma. Esitettiin huolta siitä, että valinnanvapauden toteuttaminen maaseutualueilla vaikeutuu, mikäli maakunnat sementtoivat oman roolinsa maaseutualueilla. Korostettiin palvelusetelien ja palveluvalikoimien merkitystä palvelumarkkinoiden ja yrittäjyyden vahvistamisessa ja kehittämisessä maaseudulla. Sote-keskusten palvelupaketti tulisi olla mahdollisimman pieni niin, että yrittäjyyttä edistettäisiin.

Keskustelussa todettiin, että maakunnilla on ratkaiseva valta siihen, miten palvelut järjestetään ja korostettiin palvelustrategioiden merkitystä. Palvelustrategiat tehdään noin vuoden kuluttua, keväällä 2018 ja on tärkeää, että niissä mitoitetaan oikein mitä järjestämistä ja mitä tuottajilta edellytetään.

Huomautettiin, että alueuudistus on hyvä mahdollisuus tuoda palvelut maaseudulle, mutta korostettiin pilottien toteuttamista maaseudulla. Esitettiin, että monipalvelukeskus -pilotteja tulisi saada liikkeelle mahdollisimman pian.

Kumppanuuden merkitystä nostettiin esille ja esitettiin, että kumppanuus tulisi saada osaksi sote-uudistusta ja sen kautta saada mukaan uudistukseen myös kolmas sektori.

Mainittiin, että maakunnallisilla liikelaitoksilla on mahdollisuus käyttää ostopalveluita. Korostettiin myös sitä, että maakunnilla on velvoite edistää elinkeinoelämää. Hyvän palvelupolun ei pitäisi kadota, vaikka toimijat muuttuvat, huomautettiin.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelu on käyty ja eväitä saatu jatkokeskusteluun.

Päätös: Kuultiin tilannekatsaus ja kommenttipuheenvuoro. Keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

4. Yhteenveto vuoden 2017 hankehausta ja hankeryhmän esitys rahoitettaviksi hankkeiksi

Maaseutuylitarkastaja *Antonia Husberg*, maa- ja metsätalousministeriöstä esitti vuoden 2017 valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden haun avainlukuja. Verkostohankehakemuksia saapui määräaikaan 20.2. mennessä kahdeksan (8) kappaletta ja tutkimus- ja kehittämishankkeita 21 kappaletta. Avustusta verkostohankkeisiin haettiin yhteensä 612 763 euroa vuodelle 2017. Käytettävissä on noin 400 000 euroa.

MANEn asettama hankeryhmä on MANEn kokoukseen mennessä käsitellyt verkostohankkeet ja esittää seuraavat verkostohankkeet rahoitettaviksi vuosille 2017–2019 budjettiehdoin: Harvaan asuttujen alueiden verkosto (Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy, Kainuun Nuotta ry), Osaaminen ja työllisyys -verkostohanke (Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Turun yliopiston Brahea keskus, Opetus- ja kulttuuriministeriö), Kansalaistoiminta ja hyvinvointi -verkostohanke (Itä-Suomen yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos, Suomen Kylätoiminta ry, Suomen Kuntaliitto ry), Maaseudun elinvoimainen toimintaympäristö -verkosto (Suomen Kuntaliitto ry) sekä Svenskfinland som brobyggare och pilotområde (Svenska folkskolans vänner r.f.). Hankeryhmä käsittelee Makerasta rahoitettavat hankkeet kokouksessaan 29.3.

Päätös: Kuultiin esittely ja merkittiin tiedoksi

5. Maaseutuparlamentti 2017 tilannekatsaus ja julkilausuman valmistelu

Pääsihteeri *Christell Åström*, esitti Maaseutuparlamentin alustavan ohjelmaluonnoksen ja siihen sisältyvät osiot: korkean tason keskustelut, työpajat ja teemaretket. Maaseutuparlamentti.fi - sivusto julkaistaan maaliskuun loppupuolella, jolloin avataan myös ilmoittautuminen.

Åström esitti myös Maaseutuparlamentissa julkistettavan maaseutupoliittisen julkilausuman valmisteluprosessin, jossa hyödynnetään sekä Viima -alustaa että Maaseutukatsauksessa

toteutettavaa työpajaa 4.5.2017. MANE kutsutaan osallistumaan sekä Viima -alustan kautta että työpajaan.

Maaliskuun lopulla jaetaan tietoa tapahtumasta, jota kaikki järjestöt voivat hyödyntää omassa viestinnässään.

Keskustelussa todettiin, että kuten Ruotsin Landsbygdsriksdagenissa, joka on toteutettu joka toinen vuosi vuodesta 1989 lähtien, ovat Maaseutuparlamentin kärjet julkisuusarvo, politiikan ja maaseututoimijoiden välisen suhteen kehittäminen ja vuorovaikutuksen lisääminen sekä verkostoituminen sekä paikallisella, alueellisella, kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Sanottiin, että Suomessa politiikan toimijoiden ja maaseutupolitiikan välinen vuoropuhelu on ollut lapsen kengissä. Huomautettiin, että Ruotsin Landsbygdsriksdagenissa puolueista on aina ollut mukana puheenjohtajia. Tähdennettiin, että Ruotsissa verkostoituminen ja vuorovaikutus on ollut omiaan vahvistamaan paikallista toimintaa ja maaseudun kehittämistä läänitasolla ja luonut vahvoja kyläneuvostoja (byaråd) alueille.

Todettiin myös, että ohjelma on hyvin laaja. Tapahtumamarkkinointia peräänkuulutettiin.

Päätös: Kuultiin Maaseutuparlamentti 2017 tapahtuman esittely ja merkittiin tiedoksi. Keskusteltiin julkilausuman valmisteluprosessista ja hyväksyttiin se.

6. Ehdotus Yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (YPK) työryhmän asettamiseksi

Pääsihteeri Christell Åström, esitti ehdotuksen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (YPK) työryhmän asettamista yhteistyössä kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän kanssa.

Keskustelussa huomautettiin, että asia tulisi edistää tämän ohjelmakauden aikana. Ehdotus sai kannatusta. Korostettiin, että toimintamallia ja tavoitteita tulee miettiä tarkkaan.

Ehdotettiin, että työryhmään lisättäisiin edustaja rakennerahaston puolelta ja, että mukana olisivat ELY:jen vastaavat. Korostettiin, että työryhmän kokonaisuutta on myös mietittävä suhteessa maakuntaudistukseen ja tuleviin tilanteisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa yhteistä työryhmää.

Puheenjohtaja korosti kaupunkipolitiikan tämän hetkistä keskustelua Euroopassa ja maailmalla, josta suomalainen keskustelu poikkeaa. Suomessa on edelleen havaittavissa kärjistystä poliitikkojen välillä. Kytkeä suurempaan kuvaan - esim. kestävän kaupungistumisen kehittämiseen - on tärkeä. Keskusteluun liittyy kestävä jätehuolto, ruokahuolto, energiahuolto ym. Puheenjohtaja totesi, että Leader-toimintatavan kautta voidaan lähteä liikkeelle sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta. Puheenjohtaja totesi, että kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän puheenjohtajana toimii sama henkilö kuin MANEn puheenjohtajana. Lähtökohta on, että työryhmä on yhteinen.

Päätös: Neuvosto esittää, että YPK työryhmä asetetaan yhdessä kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän kanssa.

7. Komission julkinen kuuleminen CAP:n tulevaisuudesta

Christell Åström antoi tilannekatsauksen vireillä olevasta CAP kuulemisesta ja MANEn sihteeristön lausunnon sisällöstä.

Nostettiin esille, että hajautetut ratkaisut ja paikalliset ratkaisut ilmastonmuutokseen tulee sisällyttää lausuntoon. Korostettiin, että metsätalous tulee myös sisällyttää lausuntoon. Tähdennettiin, että maaseudusta puhuttaessa tulee metsät olla kiinteästi mukana.

Kaksi pilaria toivottiin myös tulevaisuudessa, jotta maaseudun elinvoimaa voidaan kehittää monipuolisesti. Nostettiin esiin rahoitusinstrumentit ja kysymys siitä, miten näitä käytetään.

Esitettiin, että otsikkoon lisättäisiin kestävän -sanan tai puhuttaisiin ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä hyvinvoinnista. Monimuotoisuuteen liittyvä kiinteästi ekosysteempipalvelut ja näiden turvaaminen on tärkeää, tähdenettiin.

Korostettiin, että tulisi käydä keskustelua maaseutu-kaupunki vuorovaikutuksesta ja rahastojen tulevaisuudesta, etenkin yrittäjyyden näkökulmasta. Kysyttiin mikä on rajapinta yrittäjäasiakkaaseen ja mitä järjestelmää ollaan rakentamassa - mikä on rajapinta tulevaisuudessa. Tuleeko eri sääntöjä noudattaa riippuen postinumerosta, kysyttiin. Huomautettiin, että Brysselissä käydään keskustelua ja sieltä on kuultu radikaalejakin muutoksia. Koheesiopolitiikan puolella käydään keskustelua ja tosiasia on, että hallinto rupeaa olemaan maksimissaan.

Todettiin, että järjestelmä on monimutkainen ja rajat teennäiset, kun katsotaan globaalia toimintaympäristöä, markkinaa ja yrittäjien toimintaa.

Korostettiin, että hajautetut mallit ja digitalisaatio sekä paikkaperustainen kehittäminen puuttuvat kannanotosta.

Todettiin, että keskustelua esim. yritystukien ja rahastojen panemisesta yhteen koriin, pitää käydä itsekkäältä pohjalta, maksimointia ajatellessa. Jos maaseuturahaston yritystuilla on saatu 70 miljoonan eurolla liikkeelle 300 miljoonan euron investoinnit on tämä erittäin hyvä saavutus. Byrokratia on kuitenkin saatava aisoihin, ei ole järkevää että ihmiset ovat hermoromahduksen partaalla, kun pelkäävät tarkastuksia.

Puheenjohtaja totesi, että yksinkertaistamisesta ollaan myös itse vastuussa ja siitä laaditaanko 900 sivun ohjelma vai vertailun vuoksi 20-sivuinen.

Päätös:

Kuultiin tilannekatsaus ja annettiin evästystä sihteeristön lausunnon sisältöön.

8. Jäsenmuutokset (LIITE 6)

- Elinkeinoministeri *Mika Lintilä*, nimetään Maaseutupolitiikan neuvoston varapuheenjohtajaksi, ministeri Olli Rehnin siirryttyä toisiin tehtäviin.
- Osastopäällikkö *Minna-Mari Kaila*, nimetään maa- ja metsätalousministeriön varsinaiseksi jäseneksi maatalousneuvos Taina Vesannon tilalle.
- Maatalousneuvos *Taina Vesanto*, nimetään maa- ja metsätalousministeriön varajäseneksi Risto Artjoen tilalle.
- Aluekehitysjohtaja *Kaisa-Leena Lintilä*, nimetään työ- ja elinkeinoministeriön varsinaiseksi jäseneksi, osastopäällikkö Taina Susiluodon tilalle.
- Teollisuusneuvos *Ulla Hiekkänen-Mäkelä*, nimetään työ- ja elinkeinoministeriön varajäseneksi teollisuusneuvos Marja-Riitta Pihlmanin tilalle.
- Ylijohtaja *Ari Niiranen*, nimetään ympäristöministeriön varsinaiseksi jäseneksi ylijohtaja Timo Tannisen tilalle.
- Ympäristöneuvos *Tarja Haaranen*, nimetään ympäristöministeriön varajäseneksi ylitarkastaja Anne Polson tilalle.
- Ylijohtaja *Marko Pukkinen*, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastosta nimetään Aluehallintovirastojen jäseneksi ylijohtaja Elli Aaltosen tilalle.
- Ylijohtaja *Mikael Luukanen*, Lounais-Suomen aluehallintovirastosta nimetään Aluehallintovirastojen varajäseneksi ylijohtaja Kaisa Ainasojan tilalle.
- Asiantuntija *Hanna Mattila*, nimetään Sitran varajäseneksi johtavan asiantuntija Nani Pajusen tilalle.

Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa metsäneuvoston sihteeristön edustajaa asiantuntijajäseneksi Maaseutupolitiikan neuvostoon.

Päätös: Merkittiin jäsenmuutokset tiedoksi. Hyväksyttiin metsäneuvoston sihteeristön edustaja MANEn asiantuntijajäseneksi.

9. Muut asiat

Kumppanuustyön tulokset ja politiikkasuositukset

Harvaan asutun maaseudun kehittämisstrategian julkaisu 23.3.

Maaseutupolitiikka.fi -sivujen julkaiseminen - maaliskuun lopulla ja samalla
Maaseutuarallementti.fi uusi logo ja uusi

Lausunnot: http://www.maaseutupolitiikka.fi/julkaisut_ ja_materiaalit/lausunnot

MANEn seuraava kokous pidetään 31.5 klo 10–12

Päätös:

Todettiin ja merkittiin tiedoksi.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:57.